

مطالعه تطبیقی جایگاه خانه ایرانی پیشامدرن و معاصر

فاطمه موسائی^{۱*}، علیرضا خوئی^۲، پرژک محمدپور^۳

۱- دانش آموخته کارشناس ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات ایران، مازندران، ساری، سلمان فارسی.

Donya_moosaei@yahoo.com

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه فنی و حرفه ای امام محمدباقر ساری، ایران، مازندران، ساری، خیابان پانزده خرداد.

A.kh_arch@yahoo.com

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهشهر، بهشهر، ایران، مازندران، بهشهر.

Parzhak_mohammadpour@yahoo.com

چکیده

جایگاه خانه ایرانی، صرف نظر از ابعاد فیزیکی و ضوابط طبیعی و اقلیمی، تحت تاثیر عوامل فرهنگی جامعه، باورها و الزامات فرامادی زندگی شکل می گیرد. دوره گذار از معماری پیشامدرن به معماری مدرن، دوره تضاد در ارزش ها و اندیشه های معمارانه و تنوع در گرایش ها و شیوه های معماری است. این تنوع و تضاد که متاثر از رویکردهای مختلف سنت و تجدد است، بیش از همه، در حوزه معماری مسکونی نمود پیدا می کند. نتیجه آن، تغییر در تمامی اجزا تشکیل دهنده یک خانه، از فضای ورودی تا فضاهای داخلی و بطور کلی در چگونگی شکل دهی به روابط فضایی خانه ایرانی، تجلی می یابد و باعث ایجاد تفاوت و تغییر در جایگاه و عملکرد اتاق در خانه ایرانی به عنوان یکی از فاکتورهای تعریف کننده روابط فضایی می شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر تبیین عوامل تاثیرگذار در ایجاد تغییر عملکرد و جایگاه اتاق در معماری خانه های ایرانی در دو دوره پیشامدرن و معاصر می باشد. راهبرد تحقیقی، توصیفی و تحلیلی است. در این مقاله عوامل تاثیرگذار در دوره گذار معماری ایرانی مورد بررسی قرار گرفته و اصول شکل گیری روابط فضایی خانه ایرانی در این دو دوره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و نتیجه پژوهش، مبین تغییر عملکرد و جایگاه اتاق در خانه ایرانی می باشد و از این تاریخ به بعد به سمت صنعتی شده کانسپت خانه می رویم و نوع استفاده از آن تبدیل به یک استایل صنعتی می شود که باید احتیاجات افراد در خانه را پاسخ دهد.

واژه های کلیدی: خانه ایرانی، عملکرد اتاق، روابط فضایی، معماری پیشامدرن، معماری معاصر.

مقدمه

در معماری معاصر اخیر ایران، از یک طرف حضور آرام و گام به گام غرب را در عرصه معماری ایران نمی توان نادیده گرفت و ورود معماری مدرن، سرعت تحولات را در عرصه های معماری افزایش داد. همه این تغییرات، خواسته یا ناخواسته، پدیده هایی را در معماری این دوره به وجود آورد و ویژگی هایی را متبلور ساختند که هر یک از آنها به تنهایی عامل مهمی برای جدا شدن از معماری گذشته شد. [۱] گذر زمان و تغییر شیوه معماری بر معماری مسکونی ایران تاثیر داشته است بطوری که امروزه خانه ایرانی واجد هویت خاصی نیست و در این میان بررسی تاثیر معماری مدرن بر معماری سنتی ایران برای توسعه الگوی فراموش شده زندگی مردم ایران در ادوار گذشته لازم و ضروری است. [۲]

یکی از مهم ترین خصایص معماری، عدم مقاومت در برابر تغییر می باشد. معماری با توجه به موقعیت جغرافیایی، ویژگی های آب و هوایی، ارزش ها و عقاید، به مرور زمان و در طول تاریخ شکل می گیرد و اجزای فرهنگ هر ملت است و به آرامی و